BENDROJO TEISMO (šeštoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. birželio 16 d.*

Byloje T-194/06

SNIA SpA, įsteigta Milane (Italija), atstovaujama advokatų A. Santa Maria, C. Biscaretti di Ruffia ir E. Gambaro,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą V. Di Bucci ir F. Amato, vėliau Di Bucci ir V. Bottka,

atsakovę,

dėl prašymo iš dalies panaikinti 2006 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimą C (2006) 1766 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/F/38.620 — Vandenilio peroksidas ir perboratas), kiek jis susijęs su ieškove,

* Proceso kalba: italų.

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro teisėjai V. Vadapalas (pranešėjas), einantis pirmininko pareigas, A. Dittrich ir L. Truchot,

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. gegužės 19 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Faktinės bylos aplinkybės

1 Ieškovė *SNIA Spa* yra pagal Italijos teisę įsteigta bendrovė. Faktinių aplinkybių metu ji buvo pagrindinė *Caffaro SpA* (toliau – *ex-Caffaro*), kuriai savo ruožtu priklausė 100 % bendrovės *Industrie Chimiche Caffaro SpA* (pakeitusios pavadinimą į *Caffaro SpA*, o vėliau į *Caffaro Srl*; toliau – *Caffaro*) kapitalo, akcininkė, turėjusi 53–59 % akcijų. *Industrie Chimiche Caffaro SpA* C iki 1999 m. prekiavo natrio perboratu (toliau – NPB). 2000 m. *ex-Caffaro* susijungė su ieškove, kuri perėmė 100 % *Caffaro* kapitalo kontrolę.

2 2002 m. lapkričio mėn. *Degussa AG* pranešė Europos Bendrijų Komisijai apie kartelį vandenilio peroksido (toliau – VP) ir NPB rinkose ir paprašė jai taikyti Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155).

3 *Degussa* pateikė Komisijai faktinių įrodymų, kuriais remdamasi ji galėjo 2003 m. kovo 25 ir 26 d. atlikti patikrinimus tam tikrų įmonių patalpose.

4 2005 m. sausio 26 d. Komisija išsiuntė ieškovei ir kitoms suinteresuotosioms įmonėms pranešimą apie kaltinimus, į kurį ieškovė atsakė 2005 m. kovo 25 dieną.

5 Išklausiusi aptariamų įmonių pareiškimus 2006 m. gegužės 3 d. Komisija priėmė Sprendimą C (2006) 1766 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį taikymo *Akzo Nobel NV*, *Akzo Nobel Chemicals Holding AB*, *EKA Chemicals AB*, *Degussa*, *Edison SpA*, *FMC Corp.*, *FMC Foret SA*, *Kemira Oyj*, *Air liquide SA*, *Chemoxal SA*, ieškovei, *Caffaro*, *Solvay SA*, *Solvay Solexis SpA*, *Total SA*, *Elf Aquitaine SA* ir *Arkema SA* (byla COMP/F/38.620 — Vandenilio peroksidas ir perboratas) (toliau – ginčijamas sprendimas), kurio santrauka buvo paskelbta 2006 m. gruodžio 13 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL L 353, p. 54). Apie šį sprendimą ieškovei buvo pranešta 2006 m. gegužės 8 d. raštu.

Ginčijamas sprendimas

6 Komisija ginčijamame sprendime nurodė, kad jo adresatės dalyvavo darant vieną ir tęstinį EB 81 straipsnio ir Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnio pažeidimą, susijusį su VP ir jo tolesnės gamybos etapo produktu NPB (ginčijamo sprendimo 2 konstatuojamoji dalis).

7 Konstatuotas pažeidimas daugiausia buvo susijęs su komerciškai svarbios ir konfidencialios su rinkomis ir įmonėmis susijusios informacijos pasikeitimu tarp konkurentų, gamybos, taip pat galimų ir tikrųjų gamybinių pajėgumų ribojimu bei reguliavimu, rinkos dalių ir pirkėjų pasiskirstymu bei tikslinių kainų nustatymu ir kontrole.

8 Ieškovė buvo pripažinta atsakinga už pažeidimą „solidariai“ su *Caffaro* (ginčijamo sprendimo 407–412 konstatuojamosios dalys).

9 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnio k punkte nustatyta, kad ieškovė pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį ir EEE susitarimo 53 straipsnį, kai 1997 m. gegužės 29 d. – 1998 m. gruodžio 31 d. dalyvavo darant aptariamą pažeidimą.

10 Ginčijamo sprendimo 2 straipsnio g punkte Komisija skyrė ieškovei „solidariai“ su *Caffaro* 1,078 mln. EUR baudą.

Procesas ir šalių reikalavimai

11 Ši byla buvo pradėta ieškiniu, pateiktu Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 2006 m. liepos 17 dieną.

12 Kadangi Pirmosios instancijos teismo kolegijų sudėtis buvo pakeista, teisėjas pranešėjas buvo priskirtas šeštajai kolegijai, o išklausius šalis ši byla buvo priskirta šeštajai išplėstinei kolegijai.

13 Kadangi vienas kolegijos narys negalėjo vykdyti savo pareigų, Bendrojo Teismo (buvęs Pirmosios instancijos teismas) pirmininkas, remdamasis Bendrojo Teismo procedūros reglamento 32 straipsnio 3 dalimi, į kolegiją paskyrė kitą teisėją.

14 Išklausęs teisėjo pranešėjo pranešimą, Bendrasis Teismas nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. 2010 m. gegužės 19 d. įvykusiame teismo posėdyje buvo išklausyti šalių pareiškimai ir atsakymai į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus.

15 Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 32 straipsnį, jeigu vienas iš teisėjų negali vykdyti savo pareigų, pasitarimuose nedalyvauja trumpiausiai teisėjo pareigas einantis teisėjas, kaip apibrėžta 6 straipsnyje, ir pasitarimus toliau tęsia trys teisėjai, kurie pasirašo šį sprendimą.

16 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis susijęs su ja kaip sprendimo adresate ir kiek juo jai solidariai su *Caffaro* skirta bauda,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

17 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Šalių argumentai

18 Ieškovė teigia, kad pripažinusi ją solidariai atsakinga už *Caffaro* neteisėtus veiksmus Komisija padarė teisės klaidą ir akivaizdžią vertinimo klaidą, iškraipė faktines aplinkybes ir nesilaikė savo pareigos motyvuoti.

19 Pirmiausia, Komisija neįrodė, jog ieškovė darė lemiamą įtaką *Caffaro*.

20 Ieškovė teigia, jog buvo pripažinta solidariai atsakinga už pažeidimą dėl to, kad buvo pagrindinė *ex-Caffaro* akcininkė, turėjusi 53–59 % šios įmonės akcijų, ir todėl „netiesiogiai" kontroliavo *Caffaro*. Tačiau šios kontrolės, grindžiamos trijų bendrovių ryšiais, nepakanka, kad ieškovei būtų priskirta atsakomybė už pažeidimą.

21 Nesant atitinkamų įmonių 100 % tarpusavio kontrolės, Komisija negalėjo preziumuoti, kad ieškovė darė lemiamą įtaką *Caffaro* elgesiui. Aplinkybė, jog ieškovė patvirtino veiksmų planą, dėl kurio *Caffaro* pasitraukė iš NPB rinkos (ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamoji dalis), neįrodo, kad ji darė lemiamą įtaką šiai bendrovei.

22 Antra, Komisija neįrodė, jog *ex-Caffaro* darė lemiamą įtaką *Caffaro*.

23 Vien 100 % dukterinės bendrovės kapitalo turėjimo nepakanka, kad būtų nustatyta patronuojančios bendrovės atsakomybė, o Komisija šiuo atveju nepateikė papildomų įrodymų, kuriais būtų patvirtinta, jog lemiama įtaka iš tikrųjų buvo daroma.

24 Trečia, Komisija nepagrįstai rėmėsi aplinkybe, kad ieškovė prijungė *ex-Caffaro*.

25 Anot ieškovės, Komisija nesugebėjo įrodyti, jog ji darė įtaką *Caffaro*, ir todėl ginčijamame sprendime pakeitė pranešime apie kaltinimus išdėstytą požiūrį ir pateikė naują požiūrį, grindžiamą *ex-Caffaro* ir ieškovės susijungimu. Tačiau, pirma, šis susijungimas įvyko *Caffaro* jau pasitraukus iš NPB rinkos. Antra, Komisija neįrodė, kad *ex-Caffaro* darė lemiamą įtaką *Caffaro*.

26 Komisijos požiūris prieštarauja teismo praktikai dėl įmonių perleidimo. *Caffaro* yra *ex-Caffaro* veiklą perėmusi įmonė, t. y. bendrovė, kuri toliau tęsia jos veiklą chemijos sektoriuje. 1999 m. su NPB gamyba susijęs turtas buvo perleistas *Solvay*. Taigi pažeidimo padarymo faktinis įrodymas išnyko gerokai iki aptariamo susijungimo. Po susijungimo ieškovė nepriėmė į darbą nė vieno *Caffaro* arba *ex-Caffaro* vadovo ar valdybos nario.

27 Iš to matyti, kad tarp *ex-Caffaro* ir ieškovės nebuvo jokio ekonominio ir funkcinio tęstinumo, tačiau jis galėjo būti tarp *ex-Caffaro* ir *Caffaro*. Tokia išvada patvirtinta ir Komisijos sprendimų praktikoje.

28 Be to, Komisija nepakankamai motyvavo savo sprendimą priskirti ieškovei atsakomybę už pažeidimą.

29 Dublike ieškovė teigia, kad iš per tyrimą išreikšto ir ginčijamame sprendime patvirtinto Komisijos požiūrio aišku, jog nagrinėjama atsakomybė priskiriama remiantis lemiama įtaka, kurią ji darė *Caffaro*.

30 Iš ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamosios dalies matyti, kad atsakomybė ieškovei buvo priskirta remiantis jos ryšiais su *Caffaro*, visų pirma šios įmonės ir ieškovės ryšiais valdančiojo personalo grandyje ir ieškovės įtaka *Caffaro* sprendimų priėmimo procedūrai.

31 Pranešimo apie kaltinimus 350 punkte Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad pažeidimo metu ieškovė turėjo kontrolinį *ex-Caffaro* akcijų paketą ir kad priimdama sprendimus *Caffaro* buvo priklausoma nuo ieškovės, ir padarė išvadą, jog ieškovė darė lemiamą įtaką „savo dukterinės bendrovės *Caffaro*“ elgesiui. Ginčijamame sprendime Komisija išnagrinėjo ir atmetė ieškovės argumentus, susijusius iš esmės su jos lemiamos įtakos *Caffaro* nebuvimu, kuriuos ši pateikė atsakydama į pranešimą apie kaltinimus.

32 Ieškovės nuomone, Komisija negalėjo teigti, kad ginčijamame sprendime ji tik pakartojo kai kuriuos pranešime apie kaltinimus nurodytus argumentus, ar net, kad tik kai kurie ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamojoje dalyje nurodyti argumentai svarbūs priskiriant ieškovei atsakomybę. Aplinkybė, kad pranešime apie kaltinimus Komisija išvardijo kelis kaltinimus ir pasiliko galimybę nustatyti, kurie iš jų po į pažeidimą įsitraukusių įmonių prieštaravimų laikytini svarbiausiais, prieštarauja šių įmonių teisei į gynybą.

33 Aplinkybė, kad Komisija, išsiuntusi pranešimą apie kaltinimus, iš dalies pakeitė savo požiūrį, pateisina ginčijamo sprendimo panaikinimą. Be to, ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas dėl savo „nelogiškumo“ ir motyvacijos trūkumo.

34 Pranešimo apie kaltinimus pateikimo stadijoje buvo atsižvelgta tik į šiuos argumentus (pranešimo apie kaltinimus 350 punktas): aplinkybę, kad *ex-Caffaro* kontroliavo 100 % *Caffaro* kapitalo, kad ieškovė turėjo kontrolinį *ex-Caffaro* akcijų paketą ir ieškovės įtaką *Caffaro* sprendimų priėmimo procedūrai. Nuoroda į aptariamą susijungimą pranešimo apie kaltinimus 349 punkte buvo padaryta „tik nurodant faktines aplinkybes" ir neturėjo nieko bendro su teisiniu atsakomybės už pažeidimą vertinimu. Ši nuoroda buvo tokia „bendra ir tolima", palyginti su teisiniu vertinimu, kad ieškovė nesuprato, jog būtina pasisakyti šiuo klausimu.

35 Ginčijamame sprendime Komisija pirmą kartą tvirtino, kad ieškovės atsakomybė už pažeidimą kyla dėl jos susijungimo su *ex-Caffaro*. Dėl šios pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo neatitikties ieškovė negalėjo pateikti pastabų dėl nagrinėjamo kaltinimo, dėl to buvo pažeista jos teisė į gynybą ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 27 straipsnis.

36 Komisija ginčija ieškovės argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

37 Pirmiausia reikia priminti argumentus, kuriais remdamasi Komisija priskyrė atsakomybę ieškovei.

38 Ginčijamo sprendimo 370–379 konstatuojamosiose dalyse Komisija, remdamasi Sąjungos teismų praktika, trumpai nurodė principus, kuriuos ketina taikyti nustatydama už pažeidimą atsakingas bendroves.

39 Pirma, ji priminė, kad patronuojančią bendrovę galima laikyti atsakinga už dukterinės bendrovės neteisėtus veiksmus, jei ši apibrėžia savo elgesį rinkoje ne savarankiškai, o vykdo patronuojančios bendrovės nurodymus. Ji patikslino, jog iš esmės galėjo preziumuoti, kad dukterinė bendrovė, kurios 100 % kapitalo kontroliuoja patronuojanti bendrovė, iš esmės vykdo šios bendrovės nurodymus ir kad patronuojanti bendrovė gali nuginčyti šią prezumpciją pateikdama paneigiančių įrodymų (ginčijamo sprendimo 374 konstatuojamoji dalis).

40 Antra, ji nurodė, *a contrario* darydama nuorodą į Teisingumo Teismo argumentus 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendime *Cascades prieš Komisiją* (C-279/98 P, Rink. p. I-9693, 78 ir 79 punktai), kad tais atvejais, kai iš pradžių atsakingas už pažeidimą ūkio subjektas nustoja egzistuoti ir netenka teisinio subjektiškumo dėl to, kad jį visiškai ir paprastai prijungia kitas teisės subjektas, toks prijungęs subjektas turi atsakyti už pažeidimą, kurį padarė prijungtas subjektas (ginčijamo sprendimo 378 konstatuojamoji dalis).

41 Dėl ieškovės atsakomybės Komisija visų pirma pažymėjo, kad ši „visą pažeidimo trukmę kontroliavo savo dukterinę bendrovę [*ex-Caffaro*], per [*ex-Caffaro*] taip pat kontroliavo ir *Caffaro*, kai ši perėmė veiklą NPB srityje“ (ginčijamo sprendimo 408 konstatuojamoji dalis). Toje pačioje ginčijamo sprendimo konstatuojamojoje dalyje ji konstatavo, kad tarp trijų aptariamų įmonių egzistavo turtiniai ir personalo ryšiai.

42 Toliau Komisija paminėjo, kad 1999 m. vasarą *Caffaro* pasitraukė iš NPB rinkos ir kad 2000 m. ieškovė prijungė *ex-Caffaro* (ginčijamo sprendimo 409 konstatuojamoji dalis).

43 Ginčijamo sprendimo 410 konstatuojamojoje dalyje Komisija pateikė argumentus, kuriais ieškovė ginčijo savo solidarią atsakomybę, susijusius, be kita ko, su aplinkybe, kad pažeidimo metu ji kontroliavo tik 53–59 % *ex-Caffaro*, o to nepakanka siekiant priskirti jai atsakomybę.

44 Galiausiai, ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė:

„<...> Priešingai nei teigia [ieškovė], jos atsakomybė kyla ne dėl to, kad pažeidimo metu jai priklausė 53–59 % [*ex-Caffaro*] kapitalo, o dėl [jos] susijungimo <...> su [*ex-Caffaro*,] kuri buvo vienintelė [*Caffaro*], t. y. subjekto, kuris tiesiogiai dalyvavo darant pažeidimą, patronuojanti bendrovė. Taigi [ieškovės] ir [*ex-Caffaro*] kontrolės klausimas šiuo atveju neturi būti nagrinėjamas. Iš tikrųjų reikia išnagrinėti subjekto SNIA[-]*Caffaro* (po susijungimo pavadinto SNIA) ir jo dukterinės bendrovės [*Caffaro*] kontrolės santykį <...>. Atsižvelgdama į tai, kad pažeidimo metu 100 % [*Caffaro*] priklausė [*ex-Caffaro*] (šiuo metu susijungusiai su [ieškove]), taip pat į [jos] pavaldumo [ieškovei] įrodymą <...>, kalbant apie sprendimų priėmimo procedūrą ir tarp subjektų egzistuojančius ryšius valdant personalą, Komisija mano, kad [*ex-Caffaro*] darė lemiamą įtaką dukterinės bendrovės elgesiui ir kad [ieškovės <...>] nurodytais argumentais negalima nuginčyti pranešime apie kaltinimus padarytos prezumpcijos.“

45 Pažymėtina, kad nors ieškinyje ieškovė išskiria tris kaltinimus, susijusius iš esmės su tariamu svarbaus trijų suinteresuotųjų bendrovių ryšio nebuvimu, vis dėlto iš jos argumentų, taip pat per posėdį pateiktų pastabų aišku, kad iš tikrųjų ji nurodo tris pagrindus, susijusius, pirma, su teisės ir vertinimo klaida konstatuojant jos solidarią atsakomybę, antra, su pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo motyvų neatitiktimi ir, trečia, pareigos motyvuoti pažeidimu.

Dėl tariamos teisės ir vertinimo klaidos

46 Ieškovė nurodo, kad priskiriant atsakomybę už nagrinėjamą pažeidimą buvo padaryta klaida, ir teigia, jog Komisija neįrodė, pirma, kad *ex-Caffaro* darė lemiamą įtaką *Caffaro*, antra, kad ji darė tokią įtaką *Caffaro*, trečia, kad jos susijungimas su *ex-Caffaro* yra svarbus.

47 Pažymėtina, jog iš minėtų ginčijamo sprendimo motyvų, visų pirma jo 411 konstatuojamosios dalies (žr. šio sprendimo 44 punktą), aišku, kad ieškovės atsakomybės už pažeidimą konstatavimas grindžiamas tuo, jog ji prijungė *ex-Caffaro*, t. y. bendrovę, kuri faktinių aplinkybių metu kontroliavo 100 % *Caffaro*, tiesiogiai dalyvavusios kartelyje, kapitalo.

48 Šio argumento nepaneigia aplinkybė, kad ginčijamo sprendimo 408 ir 411 konstatuojamosiose dalyse Komisija taip pat pateikė tam tikrų aptariamų bendrovių ryšių pažeidimo metu požymių, visų pirma „*Caffaro* pavaldumą [ieškovei] priimant sprendimus ir šių subjektų ryšius valdant personalą“. Iš tiesų iš ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamosios dalies, kurioje nurodyta, kad „<...> [ieškovės] ir buvusios

įmonės [*ex-Caffaro*] kontrolės klausimas šiuo atveju neturi būti nagrinėjamas“, aiškiai matyti, jog šie įrodymai yra pagalbinio pobūdžio.

49 Šiuo aspektu, pirma, dėl ieškovės argumentų, susijusių su *ex-Caffaro* ir *Caffaro* ryšiu, primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką tuo konkrečiu atveju, kai patronuojančiai bendrovei priklauso 100 % jos pažeidimą padariusios dukterinės bendrovės kapitalo, egzistuoja paprasta prezumpcija, jog ši patronuojanti bendrovė iš tikrųjų daro lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės elgesiui.

50 Tokiomis aplinkybėmis Komisijai pakanka įrodyti, jog patronuojančiai bendrovei priklauso visas jos dukterinės bendrovės kapitalas tam, kad būtų preziumuota, jog patronuojanti bendrovė daro lemiamą įtaką jos prekybos politikai. Tada Komisija gali pripažinti, kad patronuojanti bendrovė solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojanti bendrovė, kuri turi nuginčyti šią prezumpciją, pateiktų pakankamai įrodymų, galinčių parodyti, jog jos dukterinė bendrovė rinkoje elgiasi savarankiškai (žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją*, C-97/08 P, Rink. p. I-8237, 60 ir 61 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

51 Taigi atsižvelgdama į šią teismo praktiką ir remdamasi prezumpcija, išplaukiančia iš tarp bendrovių egzistuojančios 100 % kontrolės, Komisija šiuo atveju galėjo padaryti išvadą, kad *ex-Caffaro* darė lemiamą įtaką *Caffaro*.

52 Todėl reikia atmesti ieškovės argumentą, kad Komisija negalėjo remtis paprasta prezumpcija, o privalėjo pateikti konkrečių įtakos įrodymų. Iš tiesų siekdama paneigti nagrinėjamą prezumpciją ieškovė turėjo pateikti pakankamai įrodymų, galinčių parodyti, kad *Caffaro* rinkoje elgėsi savarankiškai ir nepriklausė nuo patronuojančios bendrovės *ex-Caffaro*.

53 Tačiau ieškovė nei per administracinę procedūrą, nei Bendrajame Teisme nepateikė nė vieno tokio įrodymo, o tik, pirma, užginčijo nagrinėjamos prezumpcijos teisėtumą, antra, teigė, jog tarp jos ir *Caffaro* nėra jokių svarbių ryšių. Todėl darytina išvada, kad Komisija galėjo, remdamasi nepaneigta prezumpcija, konstatuoti, jog pažeidimo metu *ex-Caffaro* darė *Caffaro* lemiamą įtaką ir todėl šios dvi bendrovės yra vienas už pažeidimą atsakingas ūkio subjektas.

54 Antra, dėl aptariamo ūkio subjekto ir ieškovės ryšio iš ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamosios dalies matyti, kad ieškovės solidarios atsakomybės konstatavimas grindžiamas tuo, jog ji prijungė *ex-Caffaro*, t. y. bendrovę, kuri faktinių aplinkybių metu darė *Caffaro* lemiamą įtaką, o ne lemiama įtaka, kurią pažeidimo metu ieškovė galėjo daryti *Caffaro*.

55 Todėl reikia atmesti kaip netinkamą ieškovės argumentą, kad Komisija neįrodė jos daromos lemiamos įtakos *Caffaro*.

56 Trečia, dėl ieškovės argumento, kad nagrinėjamas susijungimas nėra veiksnys, kuriuo remiantis galima konstatuoti jos atsakomybę už pažeidimą, ir kad, bet kuriuo atveju, ji nėra *ex-Caffaro* ekonominės veiklos perėmėja, primintina, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką teisinės ar organizacinės konkurencijos taisykles pažeidusio subjekto reformos nebūtinai lemia, kad sukuriama nauja įmonė, kuri nėra atsakinga už pirmtakės atliktus konkurencijos taisyklėms prieštaraujančius veiksmus, jei ekonominiu požiūriu abu subjektai sutampa (žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ETI ir kt.*, C-280/06, Rink. p. I-10893, 42 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

57 Iš tikrųjų siekiant veiksmingai įgyvendinti konkurencijos taisykles gali būti reikalinga atsakomybę priskirti naujajam jame dalyvavusios įmonės valdytojui, jeigu jis tikrai gali būti laikomas pirminio valdytojo perėmėju (2009 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hoechst prieš Komisiją*, T-161/05, Rink. p. II-3555, 51 punktas).

58 Šis vadinamasis „ekonominio tęstinumo“ kriterijus svarbus tik esant ypatingoms aplinkybėms, pavyzdžiui, tuomet, kai už įmonės valdymą atsakingas juridinis asmuo po pažeidimo nustoja teisiškai egzistavęs (1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 145 punktas) arba įmonės vidaus restruktūrizavimo atveju, atsižvelgiant į struktūrinius pirminio valdytojo ir naujojo įmonės valdytojo ryšius, kai pirminis valdytojas nebūtinai teisiškai nutraukia savo egzistavimą, tačiau daugiau nebeužsiima ekonomine veikla atitinkamoje rinkoje (2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 359 punktas).

59 Priešingai nei tvirtina ieškovė, šiuo atveju yra tokių ypatingų aplinkybių.

60 Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 53 punkto, faktinių aplinkybių metu nagrinėjamą pažeidimą padarė subjektas, kurį sudaro bendrovės *Caffaro* ir *ex-Caffaro*, nes po susijungimo su ieškove ši nustojo teisiškai egzistavusi.

61 Šiuo klausimu ieškovė negali pagrįstai remtis aplinkybe, kad, neatsižvelgiant į susijungimą su *ex-Caffaro*, ji iš tikrųjų neperėmė turtinių ir žmogiškųjų išteklių, kurie prisidėjo prie pažeidimo padarymo.

62 Iš tiesų pagal nusistovėjusią teismo praktiką, jeigu atitinkama įmonė nustoja egzistavusi dėl to, kad buvo prijungta prie įgijėjo, pastarasis perima jos turtą ir įsipareigojimus, įskaitant ir atsakomybę už Sąjungos teisės pažeidimą. Tokiu atveju atsakomybė už prijungtos įmonės padarytą pažeidimą gali būti perkelta įgijėjui (žr. 2006 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją*, T-259/02–T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169, 326 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

63 Šiuo atveju neturi reikšmės, kad pažeidime dalyvavusi dukterinė bendrovė *Caffaro* teisiškai toliau egzistuoja. Iš tikrųjų, kalbant apie vieną iš dviejų už aptariamo ūkio subjekto veiklą atsakingų juridinių asmenų, galimybė skirti sankciją dukterinei bendrovei neturi įtakos atsakomybės priskyrimui jos patronuojančiai bendrovei *ex-Caffaro,* atitinkamai ir ieškovei.

64 Be to, šiuos argumentus patvirtina ir tai, kad *ex-Caffaro* susijungimas su ieškove įvyko pažeidimo metu jau egzistavusios bendrovių grupės viduje.

65 Iš tiesų, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 408 ir 411 konstatuojamosiose dalyse nurodytų faktinių aplinkybių, kurių ieškovė neginčijo, vykdant pažeidimą ji buvo ne tik pagrindinė *ex-Caffaro* akcininkė, kuriai priklausė 53–59 % kapitalo, bet taip pat skirdavo visus šios įmonės valdybos narius, kurių vienas buvo ir jos pačios valdybos narys. Be to, yra įrodymų, kad ieškovė dalyvavo *ex-Caffaro* ir *Caffaro* sprendimų priėmimo procedūroje, kuriuos patvirtina aplinkybė, jog sprendimas dėl pastarosios pasitraukimo iš NPB rinkos pridėtas prie 1999 m. sausio 19 d. ieškovės vadovų posėdžio protokolo (ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamoji dalis).

66 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, po pažeidimo įvykęs atitinkamų bendrovių susijungimas yra struktūriškai susijusių bendrovių grupės vidaus restruktūrizacija, patvirtinanti ekonominį tęstinumą tarp *ex-Caffaro* ir ieškovės (šiuo klausimu žr. 58 punkte minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, 344 ir 359 punktus).

67 Be to, dėl tokių argumentų šis atvejis yra kitoks nei atvejai, kuriais buvo priimti atitinkamai 1984 m. lapkričio 23 d. Sprendimas 85/74/EEB dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (IV/30.907 — Peroksidacijos produktai) (OL L 35, 1985, p. 1), 1986 m. balandžio 23 d. Sprendimas 86/398/EEB dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (IV/31.149 — Polipropilenas) (OL L 230, p. 1) ir 1988 m. gruodžio 21 d. Sprendimas 89/190/EEB dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (IV/31.865, PVC) (OL L 74, 1989, p. 21). Iš tiesų šie ieškovės nurodyti sprendimai susiję su atvejais, kai su pažeidimu susijusi veikla buvo perkeliama tarp struktūrinių ryšių neturinčių įmonių grupių, ir todėl jie nėra panašūs į šį atvejį.

68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, remdamasi šio sprendimo 56–58 punktuose nurodyta teismo praktika Komisija teisingai priskyrė ieškovei, kaip naujai aptariamo ūkio subjekto valdytojai, solidarią atsakomybę už subjekto, kurį sudaro bendrovės *Caffaro* ir *ex-Caffaro*, padarytą pažeidimą, nes po pažeidimo ieškovė prijungė *ex-Caffaro*. Tokį teiginį patvirtina aplinkybė, kad susijungimas įvyko atliekant restruktūrizaciją grupės viduje.

69 Todėl šį pagrindą reikia atmesti.

Dėl tariamos pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo neatitikties

70 Ieškovė iš esmės teigia, kad veiksnys, dėl kurio Komisija priskyrė jai atsakomybę už pažeidimą, būtent susijungimas su *ex-Caffaro*, nebuvo pakankamai aptartas pranešime apie kaltinimus.

71 Ji, be kita ko, nurodo, kad ginčijamame sprendime remdamasi šiuo susijungimu Komisija iš dalies pakeitė pranešime apie kaltinimus nurodytus samprotavimus, grindžiamus jos lemiama įtaka „dukterinės bendrovės *Caffaro*“ elgesiui (pranešimo apie kaltinimus 350 punktas). Dėl tokios pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo neatitikties, ieškovės nuomone, pažeidžiamas Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnis ir jos teisė į gynybą.

72 Komisija tvirtina, kad šis argumentas nepriimtinas, nes tai yra naujas pagrindas, pirmą kartą nurodytas dubliko pateikimo stadijoje.

73 Primintina, kad pagal Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį vykstant procesui negalima pateikti naujų pagrindų, išskyrus tuos atvejus, kai jie pagrindžiami teisinėmis arba faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui. Tačiau pagrindas, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai papildo anksčiau pradiniame ieškinyje nurodytą pagrindą ir su juo yra glaudžiai susijęs, yra priimtinas (žr. 2000 m. rugsėjo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Dürbeck prieš Komisiją*, T-252/97, Rink. p. II-3031, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

74 Šiuo atveju ieškovė ieškinyje nurodo, kad Komisija, „palyginti su pranešimu apie kaltinimus, pakeitė teisinę [jos] ir *Caffaro* santykių motyvaciją ir rėmėsi nauju požiūriu, susijusiu <...> su [lemiamos įtakos prezumpcija]“, taip pat aplinkybe, kad „jos atsakomybė kyla <...> ne dėl faktinio dalyvavimo <...> darant pažeidimą, <...> o dėl [jos] susijungimo su [*ex-Caffaro*]“.

75 Darytina išvada, kad šiais argumentais ieškovė nuo ieškinio pateikimo stadijos nurodė argumentus, susijusius su tariama pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo neatiktimi. Be to, atsiliepime į ieškinį Komisija pati atsakė į šiuos argumentus ir pažymėjo, be kita ko, kad pranešime apie kaltinimus buvo paminėtos visos svarbios faktinės aplinkybės ir teisės principai, kurie vėliau buvo panaudoti ginčijamame sprendime.

76 Šiomis aplinkybėmis ieškovės dublike pateikti argumentai, susiję su Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio ir jos teisės į gynybą pažeidimu, kurį lėmė aptariamas tariamas neatitikimas, laikytini ieškinyje netiesiogiai nurodyto pagrindo patvirtinimu.

77 Todėl šis pagrindas yra priimtinas.

78 Dėl esmės primintina, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnį Komisija, prieš priimdama sprendimus, suteikia suinteresuotosioms įmonėms galimybę būti išklausytoms klausimais, dėl kurių ji buvo pareiškusi prieštaravimus. Ji grindžia savo sprendimus tik tais prieštaravimais, dėl kurių suinteresuotosios šalys galėjo pareikšti pastabų.

79 Pagal šia nuostata įtvirtintą procesinę garantiją taikomas teisės į gynybą užtikrinimo principas, pagal kurį, be kita ko, reikalaujama, kad pranešime apie kaltinimus, kurį Komisija adresuoja įmonei, kai ketina skirti sankciją už konkurencijos taisyklių pažeidimą, turi būti nurodyti visi veiksniai, kuriais remdamasi ji kaltina įmonę, pavyzdžiui, inkriminuojamos faktinės aplinkybės, jų kvalifikacija ir įrodymai, kuriais remiasi Komisija, kad ši įmonė galėtų pateikti savo argumentus per jos atžvilgiu pradėtą administracinę procedūrą (šiuo klausimu žr. 1970 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją*, 41/69, Rink. p. 661, 26 punktą ir 2009 m. rugsėjo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. prieš Komisiją*, C-322/07 P, C-327/07 P ir C-338/07 P, Rink. p. I-7191, 36 punktą).

80 Vis dėlto teisinis faktinių aplinkybių vertinimas pranešime apie kaltinimus iš esmės yra tik preliminarus ir vėlesnis Komisijos sprendimas negali būti panaikintas vien dėl to, kad galutinės išvados, susijusios su šiomis faktinėmis aplinkybėmis, netiksliai atitinka šį tarpinį vertinimą. Iš tiesų Komisija turi išklausyti pranešimo apie kaltinimus adresates ir, jei reikia, atsižvelgti į jų pateiktą nuomonę dėl to pranešimo bei pakoreguoti savo vertinimą, kad užtikrintų jų teisę į gynybą (2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mannesmannröhren-Werke prieš Komisiją*, T-44/00, Rink. p. II-2223, 100 punktas ir 2008 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Lafarge prieš Komisiją*, T-54/03, neskelbiamo Rinkinyje, 97 punktas).

81 Esminiais punktais, dėl kurių atitinkama įmonė negalėjo apsiginti, pagrįstas sprendimas turi būti panaikintas neatsižvelgiant į tai, kad įmonė gali būti pripažinta atsakinga pagal kitus punktus (šiuo klausimu žr. 79 punkte minėto Sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. prieš Komisiją* 43 ir 44 punktus).

82 Šiuo atveju pažymėtina, kad pranešimo apie kaltinimus 326–328 punktuose Komisija nurodė teisės principus ir teismo praktiką, pagal kuriuos, kai pažeidimą padaręs juridinis asmuo nustoja teisiškai egzistavęs, atsakomybė gali būti perkelta jo perėmėjui, ir išskyrė atvejį, kai už pažeidimą atsakingą bendrovę prijungia kita bendrovė.

83 Be to, vertindama ieškovės atsakomybę, Komisija pranešimo apie kaltinimus 349 punkte, be kita ko, pažymėjo, kad „kaip jau buvo paaiškinta, 2000 m. [*ex-*] *Caffaro* susijungė su [ieškove] ir [*Industrie Chimiche Caffaro*] pakeitė savo pavadinimą bei tapo *Caffaro*“.

84 Šių argumentų nurodymas pranešime apie kaltinimus leido ieškovei suvokti, kad ji gali būti patraukta atsakomybėn dėl nagrinėjamo susijungimo, t. y suprasti Komisijos pranešimo apie kaltinimus turinį.

85 Šio argumento nepaneigia faktas, kad Komisija netiksliai įtraukė šį teiginį į ieškovės elgesio teisinį vertinimą pranešimo apie kaltinimus 326–328 punktuose nurodytų principų atžvilgiu, nors ir rėmėsi šiuo susijungimu to paties pranešimo apie kaltinimus 349 punkte.

86 Atkreiptinas dėmesys, kad nepaisant to, jog šiuo susijungimu buvo remtasi pranešimo apie kaltinimus 349 punkte, paskesniame punkte Komisija nurodė, kad atsižvelgdama į egzistavusius šių bendrovių ryšius vykdant pažeidimą ji preziumuoja ieškovės lemiamą įtaką „dukterinės bendrovės *Caffaro*“ elgesiui.

87 Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo 79 ir 80 punktuose nurodytos teismo praktikos, pranešime apie kaltinimus atliktas teisinis faktinių aplinkybių vertinimas yra tik preliminarus. Teisėtai tikslindama šį vertinimą galutiniame sprendime, Komisija turi turėti galimybę pripažinti svarbesniais veiksnius, kuriuos anksčiau laikė nepagrindiniais, tačiau ji gali remtis tik tomis faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių suinteresuotosios šalys turėjo galimybę išdėstyti savo poziciją ir dėl kurių ji per administracinę procedūrą pateikė gynybai reikalingus įrodymus (šiuo klausimu žr. generalinio advokato Y. Bot išvados, pateiktos priimant šio sprendimo 79 punkte minėtą Sprendimą *Papierfabrik August Koehler ir kt. prieš Komisiją*, Rink. p. I-7196, 93 punktą).

88 Šiuo atveju, kadangi aptariami teisės principai ir faktinės aplinkybės buvo nurodyti pranešime apie kaltinimus, aplinkybė, jog Komisija nepaaiškino tikslaus vienos ar kitos faktinės aplinkybės vertinimo, netrukdė ieškovei veiksmingai gintis.

89 Ši išvada grindžiama iš bylos medžiagos išplaukiančia aplinkybe, kad ieškovė, tiek atsakydama į pranešimą apie kaltinimus, tiek vykstant posėdžiui pateikė konkrečių argumentų, susijusių su aptariamo susijungimo pasekmėmis jos atsakomybei už pažeidimą.

90 Remiantis tuo darytina išvada, kad pranešimas apie kaltinimus leido ieškovei įvertinti susijungimo su *ex-Caffaro* svarbą nagrinėjant kaltinimą, susijusį su jos solidaria atsakomybe už pažeidimą, ir pareikšti nuomonę šiuo klausimu.

91 Atsižvelgiant į šias pastabas aišku, kad pranešime apie kaltinimus nėra trūkumų, galinčių turėti įtakos ieškovės galimybei gintis.

92 Todėl šiam pagrindui negali būti pritarta.

Dėl tariamo pareigos motyvuoti pažeidimo

93 Ieškovė atkreipia dėmesį į nepakankamus ginčijamo sprendimo motyvus, susijusius su jos solidaria atsakomybe už pažeidimą, ir jų prieštaringumą.

94 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką EB 253 straipsnio reikalavimas nurodyti motyvus turi atitikti atitinkamo teisės akto pobūdį ir aiškiai bei nedviprasmiškai nurodyti institucijos, priėmusios ginčijamą aktą, argumentus taip, kad leistų suinteresuotiesiems asmenims žinoti, kokie priimtos priemonės pagrindai, o kompetentingam teismui – vykdyti jos kontrolę (žr. 1998 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 63 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

95 Šiuo atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 37–44 punktų, Komisija ginčijame sprendime nurodė tiek teisės principus, tiek faktinius samprotavimus, kuriais rėmėsi konstatuodama ieškovės atsakomybę.

96 Viena vertus, iš ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamosios dalies aišku, kad Komisija, atsižvelgusi visų pirma į 100 % kontrolės ryšį, kuris siejo bendroves pažeidimo metu ir lėmė prezumpciją, kurios ieškovė nepaneigė, konstatavo, jog *ex-Caffaro* daro lemiamą įtaką *Caffaro*.

97 Kita vertus, iš tos pačios konstatuojamosios dalies matyti, kad Komisija pripažino ieškovę kaip prijungusią bendrovę atsakinga, atsižvelgusi į jos susijungimą su *ex-Caffaro*, kuri yra tiesiogiai dalyvavusios kartelyje *Caffaro* patronuojanti bendrovė.

98 Iš šių samprotavimų išplaukiančios išvados visiškai nepaneigia kiti Komisijos nurodyti veiksniai, būtent aplinkybė, kad pažeidimo metu ieškovė buvo pagrindinė *ex-Caffaro* akcininkė ir kad suinteresuotąsias bendroves siejo tam tikri personalo ryšiai (ginčijamo sprendimo 408 konstatuojamoji dalis), taip pat duomenys, kad ieškovė dalyvavo *Caffaro* sprendimų priėmimo procedūroje (ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamoji dalis). Iš tiesų šie kiti veiksniai patvirtina ekonominį tęstinumą tarp *ex-Caffaro* ir ieškovės, taip pat aplinkybę, kad nagrinėjamas susijungimas įvyko pažeidimo metu jau egzistavusios struktūriškai susijusių bendrovių grupės viduje (žr. šio sprendimo 64–66 punktus).

99 Taigi pažymėtina, kad ieškovės nurodyto motyvų prieštaringumo, susijusio su aplinkybe, jog Komisija konstatavo, kad ji visą pažeidimo trukmę kontroliavo savo dukterinę bendrovę (ginčijamo sprendimo 408 konstatuojamoji dalis), o vėliau pareiškė, kad tas pats veiksnys „neturi būti nagrinėjamas“ (ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamoji dalis), nėra. Iš tikrųjų iš ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamosios dalies aišku, kad kontrolė, kurią ieškovė pažeidimo metu turėjo savo dukterinės bendrovės atžvilgiu, nėra pagrindas daryti išvadą apie jos atsakomybę, grindžiamą tuo, jog ji yra prijungusi bendrovė, o naudojama samprotaujant kaip aplinkybės, kad susijungimas įvyko prieš tai jau egzistavusios bendrovių grupės viduje, įrodymas.

100 Be to, ieškovė nepagrįstai teigia, kad iš ginčijamo sprendimo matyti, jog Komisija norėjo laikytis pranešime apie kaltinimus išdėstyto požiūrio, pagal kurį jos atsakomybė teisėtai kyla dėl įtakos, kurią pažeidimo metu ji darė *Caffaro* ir *ex-Caffaro*.

101 Ieškovė tokią išvadą daro remdamasi tuo, kad ginčijamo sprendimo 410 ir 411 konstatuojamosiose dalyse Komisija išnagrinėjo argumentus, kuriais ji mėgino įrodyti, jog nedarė įtakos *Caffaro*. Būtent atsakydama į šiuos argumentus Komisija pažymėjo, kad, „priešingai nei teigia [ieškovė], jos atsakomybė kyla ne dėl to, kad pažeidimo metu

[jai] priklausė <...> [*Caffaro*] kapitalas, o dėl [ieškovės] susijungimo su [*ex-Caffaro*], kuri buvo vienintelė [*Caffaro*] <...> patronuojanti bendrovė“ (ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamoji dalis).

102 Galiausiai, ieškovė kaltina Komisiją dėl „jos mėginimo išskaidyti motyvus, neteikiant nė vienam jų pirmenybės“, ir teigia, jog jei ginčijamo sprendimo 411 konstatuojamoji dalis vertinama kaip „atskirų aplinkybių visuma“, Komisija „negali teigti, kad vėliau priims sprendimą remdamasi tik kai kuriais jų“ (dubliko 42 punktas).

103 Tačiau kaltindama ieškovė neatsižvelgia į tai, kad be pagrindinių išvadų ginčijamo sprendimo motyvuojamojoje dalyje gali būti duomenų, patvirtinančių šias išvadas.

104 Iš tikrųjų, kadangi iš nagrinėjamų motyvų matyti, kad ieškovė buvo pripažinta solidariai atsakinga kaip bendrovė, prijungusi vieną iš už pažeidimą padariusio subjekto valdymą atsakingų bendrovių, pažeidimo metu tarp atitinkamų bendrovių buvę ryšiai gali tik patvirtinti tokią išvadą ir aplinkybę, kad nagrinėjamas susijungimas įvyko jau egzistavusios struktūriškai susijusių bendrovių grupės viduje.

105 Atsižvelgiant į šias pastabas, reikia atmesti pagrindą, susijusį su pareigos motyvuoti pažeidimu, ir atitinkamai visą šį ieškinį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

106 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovė pralaimėjo bylą, ji turi padengti Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. *SNIA SpA* padengia bylinėjimosi išlaidas.

Vadapalas Dittrich Truchot

Paskelbta 2011 m. birželio 16 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.